

FOAIA POPORULUI

Scurs în fiecare Duminică

Cea mai veche foale politică-poporală înființată la anul 1892 de partidul național român

Sub conducerea unui comitet

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI:</p> <p>Pe un an . . . . . 28 scroane</p> <p>Pe 6 luni de un . . . . . 14 scroane</p> <p>Pe 3 luni de un . . . . . 7 scroane</p> <p>Un număr costă . . . . . 60 filer</p>	<p>Redacția și Administrația:</p> <p>Biblia, strada Măcelarilor Nr. 12 (lângă postă)</p> <p>Telefon Nr. 146.</p> <p>Adresa telegrafică: »Foala Poporului«.</p>	<p>INSERATE</p> <p>se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI (strada Măcelarilor Nr. 12).</p> <p>Un șir pețit primadată 60 bani, a doua-ora 50 bani, a treia-ora 40 bani.</p>
--	---	--

Dați copii voștri la școală!

S'a silit românul și până acum ca să-și deie copilul la școală. Dar față de numărul de aproape patru milioane români, câți locuim pe pământul Ungariei de tristă pomenire, numărul celor doritori de carte, era mult prea mic și nemulțumitor. Adevărat că erau piedeci mai multe decât astăzi. Înainte de toate era sărăcia. Mulți părinți și ar fi dus băeții bucuroși la școală și mulți copii erau dornici de carte românească. Ce folos însă, dacă lipseau mijloacele, lipseau banii și fără de cheltulală, nu se poate face învățatură. Apoi ne lipseau școlile românești. Abia aveam patru licee (gimnazii) românești, iar școală comercială, numai una, la Brașov. Și așa mulți se vor fi gândit: decât carte ungurească, mai bine nimic! Apoi mulți părinți își vor fi zis: la ce e bună învățatura, dacă ungerii nu dau slujbe românilor. Sau dacă ici-colea mai dau câte o slujbă unui român, apoi acela trebuie să se lepede de neam. În urma acestora, astăzi când am pus stăpânire pe pământul nostru, simțim mari greutatea, căci ne lipsesc slujbașii români. N'avem destui dascăli, profesori și judecători, n'avem funcționari îndeajuns pentru administrație, la finanțe, la căile ferate și postă. Prea puțini ingineri și medici și chiar prea puțini avocați, căci mulți avocați au primit slujbe de stat. Dar și altminteri erau prea puțini avocați români, de aceea — lucru destul de dureros — dar faptul e că mulți avocați străini, mai cu seamă jidani și unguri, erau îngrășați din punga bietului român, atât de mult batjocorit chiar din partea acestora.

Astăzi, că am avut norocul să înfăptuim România-Mare, aproape toate pledecile, ce privește creșterea copiilor noștri, le-am înlăturat din cale.

Astăzi sătenii noștri au bani mai mulți, căci, în cursul războiului, vitele și bucatele au avut preț mare. Școli românești vom avea acum destule. Pretutindeni licee (gimnazii) românești (pentru băeți și pentru fete), școli comerciale, liceu real (la Brașov) și altele. Și să nu uităm, vom avea școli înalte: universitate românească. Și acum alt viitor îi așteaptă pe copiii români. Acum nu vor șede pe băncile școlilor, fără folos și fără de nădejde. Căci acum avem stăpânire românească, care va da pâine și slujbă tuturor românilor cinstiți și iubitori de muncă.

Acum (mai cu seamă între 1—15 August) se fac înscrierile la licee și alte școli. De aceea iubiți săteni, nu uitați și să nu întârziți a-i duce

copiii voștri la școală. Căci cartea este hrana minții, a inimei și a sufletului. Învățătura luminează mintea și nobilitează sufletul. Omul cu mintea luminată și cu sufletul înălțat nu va muri de foame și nu se va târi în lume ca un vierme neputincios. Ci un astfel de om va avea un viitor frumos, va putea trăi și munci spre nădejdea și mândria părinților și a țării noastre mult iubite.

Până acum am fost robi, am fost legați în cătușe și ni-se scotea pâinea din gură pentru ca să o mănânce străinii.

Vremea aceasta a trecut, a alungat-o voința noastră și brațul vânjos al fraților noștri. De acum ni slobod drumul. Școală și carte românească vom avea pretutindeni. Acum să dovedim, că ne facem și noi vrednici de ele!

Dr. L. C.

Armata maghiară nimicită.

— Am intrat în Budapesta. —

O veste îmbucurătoare pătrunde azi pe întreg pământul românesc, dela Mare până'n Tisa. O veste care ne încălzește inima și ne înalță sufletul.

Comunicatul oficial din 3 August anunță că în ziua de 2 August cavaleria română, care a făcut minuni, a ajuns în apropiere de 12 kilometri de Budapesta.

Iar acum aflăm că după ce armata maghiară a fost bătută și nimicită, mândra și scumpa noastră armată, a intrat triumfătoare în ziua de 4 August în Budapesta.

În Budapesta care se înalță mândră și făloasă pe malurile Dunărei, și Capitala țării ungurești, unde se aduceau legile și poruncile pentru zdrobirea „valahului puturos” — cum ne ziceau ei —,

astăzi fâlfâie drapelul nostru național. Astăzi Budapesta și bolșevicii unguri îngenunche la picioarele noastre.

Înainte cu câteva săptămâni am mântuit pe frații noștri, acum am eliberat din mâinile nebunilor ucigași pe ungerii cinstiți, am adus pace și ordine pe pământul unguresc și am mântuit țările din Apus de primejdia bolșevică.

Am luptat singuri, fără ajutor străin, deși grosul armatei române trebuie să stea strajă la Nistru pentru a împiedica încălcareaământului nostru strămoșesc din partea bolșevicilor ruși, cari nu vreau încă să se liniștească.

Trăiască scumpa noastră armată!

Români, ridicați capetele de mândrie!

„Afară cu ei!”

— *Afară! Estți afară!* Cuvintele acestea au răsunat în una din ședințele Marelui Sfat Național și au fost adresate membrilor socialiști, atunci când făcându-se pomenire de Regele nostru Ferdinand, toată adunarea s'a sculat în picioare, numai socialiștii au rămas șezând.

Și care a fost urmarea acestor strigări neprecugetate? Toți membrii social-democrați ai Marelui Sfat s'au depus mandatele, adică nu vor să mai facă parte din Marele Sfat Național. Iar dnii *Fumanca* și *Flueras* (ambii socialiști), șefi de Resort, s'au retras din Consiliul Dirigent.

Acum avem un Mare Sfat, din care lipsesc sașii și social-democrații. Par'că ne-ar fi cunoscute cuvintele acestea. Par'că ar suna la urechile noastre ca o muzică sălbatcă, de tristă și dureroasă amintire.

— *Afară cu voi! Dacă nu Vă place act, mergeți în România!*

Așa ne strigau ungarii, de câteori ne ridicam glasul — fie în parlament, fie afară de parlament — pentru a protesta în contra nedreptății și a înghițării noastre politice; de câteori propovăduiam credința noastră și ne apăram pe cale cinstită și legală avutul nostru, legea noastră și drepturile noastre sfinte.

Putem noi să arătăm o icoană adevărată a amărăciunii ce ne cuprindea sufletul la auzul acestor urlete pline de ură și venin? Nu, e peste putință! Am fi suportat de o sută de ori mai ușor toate nedreptățile lor, dacă nu ne trăgeau la îndoială buna credință a noastră, dacă nu ne ațesau vorbe de ocară și dacă nu ne făceau „trădători” și nu ne trimeteau peste Carpați pentru orice vorbă și faptă nevinovată.

Acum noi suntem la putere. Partidul național are în Marele Sfat Național majoritate covârșitoare. Iar socialiștii sunt puțini și fără putere.

Ei bine, să dăm noi dovezi că am fost în școală unguerească? E bine și e cuminte să bruscăm pe socialiști, astăzi când înfăptuirea României-Mari, cere conlucrarea patriotică și devotamentul tuturor românilor? Nu, de o mie de ori nu! Trebuie să respectăm convingerea și principiile de cari sunt călăuzite alte partide și trebuie să respectăm chiar mijloacele de luptă și tactica întrebuintată de un partid, până când acelea sunt legale.

Avem stimă adâncă și devotament sincer față de înțeleptul nostru Rege și față de familia domnitoare.

Dar nu putem huii pe socialiști, cari amăsurat vederilor și principiilor ce le propovăduesc ei, nu se scoală în picioare atunci, când noi facem ovațiuni Regelui nostru. Ne poate dura lucrul acesta, ne poate întrista, dar nu putem scoate afară pe aceia, cari au dreptul să ocupe loc în Marele Sfat, au dreptul să grăiască și să-și spună păsurile, așa cum știu și cred de cuviință.

Aceasta ar fi o nedreptate. Și nedreptatea nu este un leac, ci este venin care va învenina raporturile dintre partide, va mări nemulțumirea, va îngreuna guvernarea țării și păstrarea ordinii. Și mai e ceva. Ne ar judeca lumea. Și am pierde simpatia

și sprijinul multor state, tocmai noi, cari propovăduim libertate și dreptate pentru toate neamurile și toate partidele. Să nu uităm, că astăzi socialismul răzbește puternic în multe țări. Socialiștii sunt foarte mulți și foarte tari în Anglita și Franța. În Germania și Austria sunt guverne socialiste și chiar în Cehoslovacia, de câteva săptămâni a fost numit un guvern curat socialist al cărui ministru-președinte este fruntașul socialist Tusar.

Nu domnilor, calea pe care am apucat, este greșită.

Să nu-i trimetem afară pe socialiști, ci să-i ținem lângă noi, să lucrăm alături pentru binele și fericirea țării și a patriei, care este și a lor.

Dr. Ludovic Ci to.

Reforma electorală.

— Circumscripții electorale și alte dispoziții. —

În numărul trecut am arătat cum se alcătuește adunarea deputaților și senatorilor și am arătat după județe, câți deputați și senatori va alege Ardealul și celelalte teritorii din fosta Ungaria. Acum să vedem și celelalte dispoziții ale legii electorale.

Fiecare circumscripție (cerc) pentru Adunarea deputaților va alege câte un deputat și fiecare circumscripție pentru Senat va alege câte un senator. Excepțiune fac circumscripțiile din orașele municipale, cari vor alege câte doi deputați, pe baza sistemului de reprezentare proporțională.

Circumscripțiile electorale, atât pentru alegerea deputaților, cât și senatorilor, se vor determina (hotări) prin decret dat de Consiliul Dirigent.

Circumscripțiile electorale pentru câte un singur deputat sau senator se vor compune repartizând în mod practic în fiecare circumscripție un număr de comune, a căror populație să dea aproximativ (cam) cifra de 30 000 sau 70 000 locuitori, după-cum e vorba de alegerile pentru Cameră sau Senat.

În ceea-ce privește amănuntele referitoare la înscrierea în listele electorale, ele sunt publicate în ordonanța resortului de interne.

Proiectul de lege repetă aceste dispozițiuni, adăugând amănunte cu privire la declarațiunea candidatorilor.

Declarațiunile de candidatură pentru Adunarea deputaților sau pentru Senat se vor face cel mai târziu cu 8 zile înainte de data alegerii, pentru care se fac.

În ziua fixată pentru primirea declarațiunilor de candidatură președintele alegerii se va prezenta la reședința circumscripției și va sta la dispoziția alegătorilor în localul anunțat, dela oarele 8 dim. la ora 1 după-ameazi. Mai târziu nu poate primi declarațiuni de candidatură.

Declarațiunile de candidatură vor fi propuse de cel puțin 50 alegători din circumscripție pentru Adunarea deputaților și de cel puțin 25 alegători pentru Senat și va fi prezentată președintelui de cel puțin 2 și cel mult 10 alegători, pe care îl cunoaște președintele sau cari își dovedesc identitatea persoanei. Pentru dovada identității de persoană e de ajuns adeverința primăriei comunale.

Proiectul de lege electorală conține apoi dispozițiuni amănunțite cu privire la pregătirea operațiunilor de votare și felul de a se vota.

Alegătorul votează cu buletin de vot pus în plic închis. Adecă cu titlul de vot ce se va pune sub o covertă închisă.

Buletinele și plicurile de lipsă pentru votare le va primi alegătorul de la președintele biroului de votare.

În circumscripții, cari aleg câte un deputat sau senator, buletinul de vot va conține numele unui candidat, în circumscripțiile, cari aleg mai mult de un deputat, buletinul de vot va conține numele al lor 2 candidați (listă de votare).

Paragraful dela sfârșit are a se pune pe sepselo pentru turburarea alegerilor și nerespectarea celor-ce prevede legea.

Aliații refuză armistițiu Ungariei.

Consiliului de cinci a răspuns la nota noului guvern maghiar prin care acesta cerea acordarea unui armistițiu că alăta vreme până-când aliații nu vor avea dovezi despre bunele intențiuni ale noului guvern și nu se vor convinge că noul guvern dorește sincer să urmeze toate dispozițiunile impuse de conferința de pace, nu pot face nimic în interesul Ungariei.

Desbaterile Marelui Sfat

Vom continua acum să povestim ce s'a petrecut la ședințele Marelui Sfat în ziua de 31 Iulie și zilele următoare.

În ziua aceasta a fost președinte dl *A. Bârsanu*. Dânsul aduce la cunoștință că s'a tipărit un extras din Regulamentul Camerei deputaților.

Dl *I. Mihu*, mare proprietar în județul Hunedoarei renunță (abzice) la mandatul de membru al Marelui Sfat, Dl *V. Tordășan*, cere un concediu.

Dupăce lucrările comisiei electorale n'au fost încă sfârșite, se amână ședința Marelui Sfat pe altă zi, 1 August. În ziua aceasta au vorbit mai mulți membri, între cari și câțiva socialiști. Mai mulți oratori au cerut dreptul de vot și pentru femei.

Dl *C. Bucșan*, raportor al reformei electorale recomandă proiectul de lege spre primire. În ceea ce privește dreptul femeilor, d-sa crede că femeile încă nu sunt coapte pentru viața politică. Dar această chestiune se va rezolvi în Constituanta.

A luat cuvântul apoi dna *Eleonora Rozvan* născ. *Lemény*, (socialistă) Dsa spune că la adunarea dela Alba-Iulia li-s'a recunoscut femeilor dreptul la vot și alegerea în parlament (adece să poată fi alese de deputat sau senator). Dsa spune că este o contradicție între proiect și hotărârile dela Alba-Iulia. Aduce apoi mai multe dovezi, prin care arată vrednicia femeii române, căreia trebuie să i-se deo aceleași drepturi ca și bărbaților. Dl *păr. Petre Pop* cere să nu se facă nici o îngrădire în ce privește eligibilitatea (adece dreptul de a putea fi aleși de deputați) preoților.

Apoi a vorbit dl *Jumanca*, socialist, membru al Consiliului Dirigent. Dsa declară dela început că nu este de aceeași părere cu dl raportor. Dsa nu poate primi acest proiect de lege, pentru că reformei acesteia îi lipsește două principii: votul femeilor și reprezentarea proporțională. Să înfăptuim aci dreptul femeilor, nu la Constituanta, Dreptul minorităților trebuie să'l primim ca și în România veche și pentru a mulțumi cererile străinătății. Eu voi lupta în viitor contra ponegririlor din afară.

Dl *Valeriu Roman* (socialist) vorbește în înțelesul vorbirilor dnei *Rozvan-Lemény* și a domnului *Jumanca*. Spune că dsa este contra bolșevismului și comunismului.

Dl *Matel*, a prezentat o propunere în scris referitor la eligibilitatea corpului didactic (profesori și învățători) și a funcționarilor plătiți de stat.

Dl *Const. Lucaciu* (fratele părintelui Vasile Lucaciu, care se află la Paris) este de părerea că astăzi nu se poate da vot femeilor.

Avram Borcuța (țaran): De ce să rămânem noi în urma altor popoare, în privința democrației? N'am fost noi destul apăsați și ținuți departe de drepturi? Să nu nedreptățim societatea. Noi reprezentăm aci un neam care a

eșit din robie. De aci așteaptă mântuirea lui. De aceea să fim dreți în legile pe cari le facem. Luminași dreptatea pe cari le-am câștigat, trebuie să se reverse peste întreg neamul, pentru a'l face mai bun și mai fericit.

Noi nu cerem milă pentru femei, cerem dreptul lor natural, că nu avem numai noi bărbații drepturi: Cerem reprezentarea proporțională și dreptul egal pentru femei ca și pentru bărbați.

Acum ia cuvântul postul *Octavian Goga*, dânsul ține un discurs frumos, în care răspunde și socialiștilor. Din lipsă de spaț, în numărul acesta, pomenim numai stăta, dar în numărul viitor, vom publica unele părți din această cuvântare frumoasă.

Țăranul *Urospățeanu*, aduce dovezi — mai mult glumețe — în contra părerii socialiștilor, spunând că țărancele noastre nu voiesc să ia parte la viața politică și declarându-se în contra votului proporțional. Vorbirea aceasta a secerat multe aplauze și a stârnit mult râs.

Dl *I. Suctu* (șeful Resortului de organizare). Respinge acuza ce se aduce din partea socialiștilor, că Consiliul dirigent ar fi de rea credință. Dacă s'ar da vot femeilor, ar avea preponderanță (ar avea putere covârșitoare) lumea străină, care a avut prilej să se cultive, pe când femeile române au fost ținute de unguri, fără carte. Țărănimea ne cunoaște pe noi de 30 de ani și nu poate crede ceea ce pot spune socialiștii de noi.

În ședința din 2 August ia cuvântul *Iosif Răcean* (socialist), care răspunde dlui *Goga*.

D-Sale îi răspunde dnii *Lucaciu*, *păr. Stefan Roșian* (prof. de teologie) și *A. Vlad* (șef de Resort), care într'o cuvântare mai lungă arată că socialiștii n'au dreptate și că dânsul și colegii săi, sunt cel puțin atât de democrați ca și socialiștii.

Dl *Grădinaru* (socialist) cere vot pentru femei și reprezentarea proporțională.

Dl *Flueras* (socialist, șef de Resort) spune că ei nu se folosesc de mijloace nepermise. Să arătăm unii față de alții mai multă încredere. Dânsul încredințează adunarea că socialiștii români vor rămâna buni români și că nu se vor schimba. Vorbește de trebuința unei industrii la noi. Cere să se respecte programul și hotărârile dela Alba-Iulia.

A luat din nou cuvântul dl *I. Suciu* pentru a răspunde într'o cuvântare mai lungă socialiștilor. Cu prilejul acesta s'a ivit un lucru neplăcut. Când dl *Suciu* a pomenit numele Regelui, toți membrii Sfatului s'au ridicat în picioare, numai socialiștii au rămas șezând. Mulți, năcăjiți pentru purtarea asta a socialiștilor au strigat mâniași: „Sau vă sculați, sau eșiți afară!”, iar alții: „afară cu ei!”

Socialiștii, supărați, părăsesc sala.

Dl *V. Goldis* (ministru), constată că atât dsa cât și Consiliul Dirigent

stau pe temeiul hotărârilor dela Alba-Iulia. Nu suntem nici contra votului femeilor și nici contra reprezentării proporționale, cari însă se vor discuta în viitoarea constituanta. Eu voi susține în constituanta votul femeilor. Nu ne pare rău de conlucrarea social-democraților. Acest partid ne-a făcut un serviciu de mare preț la Alba-Iulia.

După aceea proiectul reformei electorale este primit în întregime.

Ședința următoare este în 4 August. În ziua aceasta, înainte de a începe desbaterea proiectului de lege electorală pe articole (paragrafi), se hotărăște trimeterea unei telegrame omagială *M.S. Reginei*, care își serbează ziua nașterii.

Îa apoi cuvântul dl *Iuliu Maniu*, președintele Consiliului Dirigent, care arată pe larg întreaga muncă săvârșită de Consiliul Dirigent. Cuvântarea dlui *Maniu* a fost întreruptă de aplauze și aprobări insuflete. În numărul viitor vom publica unele părți din această vorbire.

Se citește apoi adresa (scrisoarea) socialiștilor-democrați, în care ei declară, că fiind insultați (batjocoriți) de dl *Suciu* și neluându-se în seamă cererile lor, nu mai iau parte la ședințele Marelui Sfat. O altă adresă anunță demisia din Consiliul Dirigent a dlilor *Jumanca* și *Flueras*, ambii social-democrați.

Dl *Iuliu Maniu* a stăruit să dovedească că nici dl *Suciu* nici ceilalți membri ai Marelui Sfat n'au adus ocară socialiștilor, ce s'a respectat totdeauna libertatea cuvântului. S'au luat măsuri ca lucrul ce s'a întâmplat, să nu se mai repetească. Întâmplarea cu socialiștii s'a produs din vina lor, pentru că atunci când *M.S. Regele* a fost aclamat, ei a rămas șezând. Regele nostru este înfăptuitorul unirei noastre și El merită respectul și recunoștința noastră eternă. Îi pare rău că cei doi membri socialiști ai Consiliului Dirigent își dau demisia (ies din Consiliu). Acești doi membri au dat dovadă de devotament și simțăminte naționale.

Citește apoi o telegramă a Marelui Cartier în care anunță zdrobirea trupelor maghiare bolșevice. Mare însufletire în întregă sala.

(Vom continua în Nrul viitor).

Lupta pentru drepturile femeilor.

În zilele trecute, o delegație de 25 femei a Consiliului femeilor române din Sibiu s'a înfățișat înaintea dnei *I. Maniu* în frunte cu dnele *Catinca Bârsan* și *Nora Rozvan* n. *Leményi*, aceasta din urmă membră a Marelui Sfat, pentru a înmăna un memoriu în chestiunea drepturilor politice pentru femei.

După vorbirea ținută de dna *Rozvan Leményi*, dl *Maniu* a răspuns că în legea electorală de acum, nu s'a putut da drept de vot femeilor. În Constituanta care se va înrâni la București, va sprijini însă drepturile femeilor, pentru a fi înscrise în viitoarea Constituție a României-Mari.

Memoriul femeilor va fi depus pe masa Marelui Sfat.

Lupta contra scumpetei.

In Germania.

La Berlin s'a alcătuit o comisiune specială compusă din 65 membrii, cu scopul să lupte făcând cruce contra celor ce scumpesc traiul. Ministrul de interne conform hotărârii consiliului de miniștri, a investit pe fiecare membru al comisiunii cu deplină putere executivă civilă ca și militară. Toate autoritățile civile și militare trebuie să i dea tot aprijinul. In chipul acesta se speră, că speculanții vor fi înlăturați și se vor ușura condițiunile de trai.

In Franța.

In Franța, noul ministru al aprovizionării, dl Nouens, a luat asemenea măsuri pentru ieftinirea traiului. Dânsul a declarat în Cameră că guvernul francez planuește să combată scumpetea traiului, stabilând prețuri normale în înțelegere cu producătorii, negustorii și consumatorii. Bazele acestei organizații va fi următoarele: O administrație centrală, cu secțiuni pentru toate ramurile de alimentație, va avea în fiecare provincie și județ un reprezentant asistat de un comitet compus din producători, negustori și consumatori. Acest organ fixează în fiecare săptămână prețuri normale pentru vânzarea de angro și detalu după elementele date de controlerul aprovizionării și după rezultatele anchetelor făcute la fața locului. Intre prețul de cost și de vânzare, se va ține seama de cheltuelile generale. Prețurile vor fi publicate în fiecare oraș. Negustorii cari le primesc vor avea autorizație specială de vânzare. Abaterile vor fi aspru pedesite.

De când guvernul francez a luat măsuri drastice (necruțătoare) în privirea jefului și a speculatorilor, de atunci pe piața Parisului se observă o scădere simțitoare a prețurilor.

In România vechie.

In urma a două consfătuiri, provocate de ziarul „Dacia“ în unire cu

sindicatul profesionist al personalului ceferist, s'a pus Sâmbătă seara, baza ligii consumatorilor, care va lucra în direcția estinirii traiului și a înfrânării speculei.

Din primul moment liga își sprijină ființa pe 30 de organizații de muncitori, funcționari, studenți, cooperative, etc., cari au aderat la mișcarea în privirea speculei. S'a numit un comitet general de conducere, alcătuit din reprezentanții societăților ce se vor înscrie ulterior în ligă. Acest comitet a ales din sânul ei, o comisiune de 11 membri, cari vor redacta un program de acțiune, ce va fi pus imediat în aplicare.

In curând va avea loc în Capitală o mare întrunire cetățenească, care va însemna primul pas de acțiune al liguei consumatorilor.

Mișcarea răspunzând unei înalte necesități, are cei mai mari sorți de izbândă.

La Brăila s'au pus pe lucru autoritățile pentru ca să stărpească jaful. Măsurile potrivite s'au pus în aplicare cu începere de Duminică 3 August.

La cele două consfătuiri dela camera de comerț, s'au fixat prețurile maxime pentru toate mărfurile din comerț fără excepție.

Nu numai piețele și magazinele, ci și toate localurile de consumațiuni ca: restaurante, berării, cofetării, cafele, etc., cad în prevederile acestor măsuri generale luate în vederea stărpirei speculei și pentru a se aduce o estinire a traiului.

Primăria va afișa la timp prețurile maxime fixate, pe cari orice comerciant este obligat să le țină placardate în magazinul sau localul său, la vederea publicului.

Abaterile se vor pedepsi cu mare asprime. Pedepsele se dau în amenzi până la 10.000 lei, închisoare și închiderea magazinului.

Moartea lui V. G. Morțun.

In săptămâna trecută a încetat din viață, la moșia Broșteni (județul Roman) V. G. Morțun, distinsul fruntaș al partidului liberal și al țării românești. Răposatul a trăit 59 de ani.

Sfârșitul timpului al lui Vasile Morțun este o pierdere pentru democrația română, fiindcă puținii au lucrat și obosit mai mult la democratizarea vieții publice din România veche.

V. Morțun și-a făcut studiile în patrie și în străinătate, mai cu seamă la Paris. E interesant a se ști, că în tinerețe, Morțun era socialist. Ca student la Paris îl găsim între întemeietorii „Cercului Socialist“ și al revistei „Dacia viitoare“, organ de propagandă socialistă.

Reîntors în țară în 1884, face parte din comitetul de redacție al gazetei „Drepturile Omului“ și apoi, mutându-se la Iași, ia conducerea părții literare la revista „Contemporanul“, înființată de Ion Nădejde. In aceeași vreme face să iese, cu colaborarea lui Ion Nădejde „Critica Socială“ și „Revista Socială“. Mai târziu a înființat gazeta „Muncitorul“. După mai mulți ani de luptă politică, Vasile Morțun, împreună cu frații Radovici, G. Diamandi și alți tineri de valoare, au intrat în partidul liberal.

In anul 1902 a fost ales vicepreședinte al Camerei (dietă).

In guvernul național din 1907, a fost ministrul lucrărilor publice, iar în guvernul din 1914—1917, ministru de interne.

Ca președinte al Adunării deputaților, V. G. Morțun, a avut fericirea să prezideze desbaterile Constituanței, care a hotărât la Iași cele două mari reforme democratice: improprietărea sătenilor și votul universal (obștesc).

Afară de bogata sa activitate politică, V. Morțun a fost un distins literat, poet și un mare amator și sprijinitor al artelor.

La înmormântare, care a avut loc în cavoul familiei dela moșia Broșteni, au luat parte toți miniștrii aflători în capitală. Dl Al. Constantinescu a ținut o cuvântare în numele guvernului, iar dl G. Mărzescu în numele partidului liberal.

FOIȘOARĂ

Cântecul mitralierei.

Eu am o mitralieră
Din oțel de soton,
După cum se cere
Astăzi în războtu.
Ea e mitralieră
Dar tare drăcoasă
Că 'n dușmanul ea taie
Ca prin grâu o coasă.
Dar de ai ști măl frate,
Cât mândră ea
Putere și gloanțe,
Zău te-ai speria.
Cu mine e bună
Ca o melușea,

Dară vai de neamțul
Pe care l'o vedea.
Mai ales când neamțul
Vine la atac,
Atunci parc'o poartă
Chiar un put de drac.
Lătră ca turbat
Și scuipe la foc
Iară neamțul mi joacă
Hora morții 'n loc.
Mat vin șrapnele
De se sparg pe noi,
Ba ne mat îngroapă
Cu pământ — noroțu
Dar noi n'avem teamă
Nici chiar de obuz,
Ast' am dovedit'o
La Mărăștii — Oituz.
Dară Mărăștii...
Ce mat foc turbat.

Mitraliera Hotșchis
Tot în frunță stat,
Suntem bunți tovarăș
Și vă spun cu drept:
Noaptea după luptă
Eu o culc la piept.
Dar ea fără mine,
Sau eu fără ea,
N'am avea ce face,
Nimic n'am putea.
Am o mitralieră
Și o mână eu
Cu ea la hotărâ
Vot veghia meru.
Și atâta vreme
Cât vom fi noi doi
N'o putea dușmanul
Trece peste noi.
Sergent Gruia Lazăr
Reg. 22 Dâmbovița.

Reforma agrară

— Proiect de decret-lege —

§. 9.

Vile și grădinile de zarzavaturi și pomi, pometurile și hemeștele nu vor cădea sub expropriere, nici nu vor putea fi socotite în întinderea arealului de expropriat. Nu cad sub această excepțiune parcurile de lux.

§. 10.

Acolo unde interesul populației va cere, vor putea fi expropriate și păduri și pășuni de munte așa însă, că atât părțile expropriate cât și cele rămase neexpropriate se potă fi exploatate economic. Astfel de teritorii se vor ceda însă numai comunelor obștilor, ori cooperativelor în comună și indivizibilă proprietate sau folosință, rămânând ori sub controlul ori spre scopul de mai sus amintite în proprietatea statului.

Acolo unde lipsa de pământ cultivabil este atât de mare încât nu poate fi îndestulată altfel vor putea fi expropriate schimbându-li-se caracterul chiar și păduri, dar numai dacă terenul este acomodat pentru cultură și interesele economice naționale admit această și după ce vor fi avertate organele silvice.

§. 11.

Împreună cu imobilele expropriate se vor expropria: drepturile de apă, de vamă și orice prerogative și se vor putea expropria toate fabricile, instalațiile și orice stabilimente și drepturi afiliate pe terenurile expropriate.

Drepturile de apă, de vamă și prerogativele vor rămânea numai ale statului, fabricile, instalațiile și stabilimentele vor putea trece în proprietatea sau folosința țărăștilor din comună sau din partea locului.

Mineralele rezervate ce se află în subsolul terenului expropriat vor rămânea în orice caz ale statului și după ce va fi trecut proprietatea locului pe noi proprietari.

Capitol II.

Procedură de expropriere.

§. 12.

Aplicarea dispozițiilor din decretul-lege de față se va face prin Consiliul superior pentru reforma agrară.

Consiliul superior pentru reforma agrară va avea un președinte, un al doilea președinte, 12 membri ordinari și 24 membri suplinți și personal auxiliar trebuincios. Președinte, al doilea președinte și membrii vor fi numiți de Consiliul Dirigent iar personalul auxiliar de șeful Resortului de agricultură. Numirea președintilor și membrilor se va face pe tot timpul cât va dura reforma agrară și funcțiunea membrilor suplینți va fi compatibilă cu altă funcțiune publică.

Consiliul superior va lucra în trei secțiuni: secțiunea I. pentru Ardeal

II. " Bănat

III. " Părțile ungurene.

Secțiunile vor pertracta chestiunile ce le aparțin însemnate de către 5 membri: dacă 2 din 5 membri nu vor adera la concluzul adus se va convoca ședința plenară, care nu va decide decât fiind de față cel puțin într-o ședință 10 membri.

Sediul Consiliului superior va fi același ca și al Consiliului Dirigent și după încetarea acestuia va decide singur asupra lui.

Pentru constituirea senatelor și pertractarea cauzelor se vor aplica analog normele procedurii civile.

Consiliul superior va decide definitiv ca for de apel asupra chestiunilor controversate ivite în cursul lucrărilor de expropriere și împărțirea pământului întrecând acele nu aparțin în baza acestui decret-lege curților de apel și curții de casție. El va înainta opiniunea ca motivată șefilor resorturilor de agricultură, finanțe, justiție de câte-ori se va ivi necesitatea unor noi dispoziții, fie legislative, fie administrative.

§. 13.

Pregătirea operațiilor de expropriere se începe în toată țara deodată după normele următoare: toți proprietarii imobilelor, cari după dispozițiunile decretului-lege de față se declară, expropriate, sunt datorii ca în termen de 30 zile, socotite dela publicarea în „Gazeta oficială” a acestui decret-lege, să remită judecătoriei de ocol a circumscripției, în care se află proprietatea, o declarație care să cuprindă următoarele:

a) numele proprietății, al comunei, plasei și județului;

b) numele proprietarului capacitatea juridică și domiciliul lui real;

c) starea juridică a proprietății și sarcinile ei;

d) câte proprietăți are, situația și întinderea fiecăruia cu indicarea suprafețelor și eventualelor stabilimente industriale;

e) întinderea totală a proprietății specificând în jugăre catastrale câtă arătură, fânețe, pășuni, grădini, vii, păduri etc. are, precum terenul scutit de expropriere care dorește să-l rețină;

f) pământul pe care-l oferă spre expropriere de bună voie;

g) dacă proprietatea este arândată, sau nu și în caz dacă este arândată, care e numele arendașului, durata contractului de arândă, arenda anuală și până când este arândă plătită;

h) dacă moșia are plan (hartă) sau plan economic;

i) dacă posesiunea reală conșună eu cărțile funduare (registrele fonciare), și dacă are procesă de proprietate sau repositiune sumară în cursere;

j) venitul total după catastro, specificat pe parcele cadastrale;

k) prețul de cumpărare al moșiei, total sau pe jugăre, evaluarea la partagiu, moșteniri și orice evaluări a Institutelor de credit împreună cu anul când s'a plătit aceste prețuri și s'a făcut evaluări;

l) obligamentul de mai sus pentru mizeri, interzși și cu-anzi cade în sarcina reprezentanților or legali și în cazul dacă asupra imobilului este constituit un drept de uzufruct legal sau convențional, asupra uzufructuantului.

Șeful judecătoriei de ocol va alătura declarației înaintate extrasele funduare și o va transmite comisiei locale (§. 13).

Declarația dată de proprietar servește ca bază pentru operațiile exproprierii. Cel-care nu vor da această declarație nu vor avea nici o cale deschisă, pentru orice fel de greșeli s'ar putea comite din această cauză cu ocaziunea exproprierii, afară de cazul de forță maioră adevărită.

Prisăririle comunale vor fi datoare a soma proprietarii și în scris în timp de 3 zile dela promulgarea acestui decret-lege, ca să facă declarația, despre ce se va păstra dovadă.

§. 14.

Pentru determinarea în trăsături generale la fața locului a terenurilor ce au să fie expropriate se instituie comisii locale, după comune.

Aceste comisii se compun din:

a) judecătorul ocolului în care este aşezată moșia, sau substitutul său;

b) proprietarul moșiei sau împuternicitul său: dacă moșia este a mai multor proprietari, toți vor avea dreptul a se prezenta în persoană sau prin plenipotențiar;

c) doi delegați ai sătenilor desemnați de ei în fața judecătorului la începerea operațiunii.

În caz dacă sătenii nu ar cădea de acord asupra numelui delegaților, judecătorul îl va desemna din oficiu dintre locuitorii satului. Comisiunea va aduce hotărârile ei cu majoritatea de voturi, decidând în caz de puritate votul președintelui, care va fi totdeauna judecătorul de ocol sau substitutul său.

Comisiunile locale își vor începe activitatea în cel mult 15 zile dela promulgarea acestui decret-lege. Notarul comisiei locale îl va alege judecătorul-delegat.

§. 15.

Comisiunea locală va face proces verbal despre lucrările sale și-l va înalța în original cu 2 copii comisiei județene, care va reține originalul, iar o copie o va înainta Băncii „Agrare” și cecialăi Resortului de Agricultură.

§. 16.

Comisiunile județene se vor compune din:

a) un judecător numit de președintele tribunalului din șeful judecătorilor de tribunal;

b) un funcționar superior din administrația județeană numit de prefect;

c) un delegat al Resortului de Agricultură;

d) un delegat al Băncii Agrare;

e) un inginer (geometru) și alți experți specialiști denumiți de șeful resortului de Agricultură la propunerea Consiliului superior în caz de trebuință.

Președintele comisiei va fi judecătorul, vot vor avea afară de dânsul numai funcționarul administrativ, delegatul Resortului de Agricultură și delegatul Băncii

Comisiunea va hotări cu simplă majoritate de voturi decidând în caz de puritate votul președintelui.

Notarul comisiei îl va numi președintele,

(Va urma.)

Dl I. Brătianu în Sibiiu.

In 5 August au sosit la Sibiiu dl Ionel Brătianu, președintele Consiliului de miniștri, însoțit de dl ministru al Basarabiei I. Incuț, dl ministru Șt. C. Pop, dl V. Branște, șef de resort și alții. La gară a fost așteptat de lume multă, intelectuali și țărani, cari iau făcut multe ovații însufleșite. La scoborârea din tren, dl Maniu a urât bun venit primului ministru. Dl Brătianu a răspuns mulțumind.

Dl I. Brătianu a luat parte apoi la ședința Marelui Sfat Național.

La intrarea în sala de ședințe întreagă adunarea l-a salutat călduros. Dl Maniu i-a adresat câteva cuvinte însufleșite de binevenire. Dl I. Brătianu a răspuns într-o vorbire frumoasă.

Seara a avut loc un banchet în sala „Unicum” dat din partea Consiliului Dirigent în onoarea înaltului oaspe.

Fuga lui Bela Kuhn. Noul guvern socialist din Budapesta.

Bela Kuhn și prietenii săi au fugit din Budapesta. Guvernul comunist a fost înlocuit cu un guvern socialist pus sub președinția d-lui Peidl Gyula și din care fac parte următorii: Agoston Péter externe, Paier Carol externe, Markus Ferencz interne, Takács József agricultură, Garbai Sándor instrucție, Garami Ernő justiție, Dvorság Antal industrie și comerț, Haubrich Antal războiu, Knaller Victor ministrul naționalităților, Knittelhofer Franz alimentație și Szabó Imre ministrul de lucrări publice.

Noul guvern din Budapesta îndată după formarea sa a cerut armistițiul dela Antantă. Béla Kuhn împreună cu comisarii poporali Samuelly și Pogány au sosit aici voind să treacă în Elveția. Nu se știe încă ce hotărâre va lua guvernul austriac față de ei și dacă le va permite să treacă în Elveția.

Schimbarea guvernului din Budapesta a fost adusă la cunoștința aliaților de misiunea italiană și de un trimis al guvernului din Budapesta la Seghedin, care a prezentat comandamentului francez și celui român lista noului guvern împreună cu cererea de armistițiu.

Unde se află Béla Kun?

Béla Kun a obținut voie de a rămâne în Austria. El este internat la Viena într-o tabără de prizonieri.

Un cuvânt privitor la reforma agrară.

Avem nădejde, că statul sloboade pășunăturile din munții de brad, ca să se înmulțească vitele, căci după vite trăiesc toți, dela împărat până la sărac.

Se poftescă o comisie de domni pe munții Orlatului, că ce vor vedea cu ochii vor crede și domni ca Toma apostolul, că brădetul crește natural des ca holda, cu tot neamul de vite în pășune, ca cerem plantațiunile de brad să se steargă. Noi credem că neamul nostru își va arăta iubirea, față de talpa țării și nu ca copiii lui Arpad. Deci vă rugăm luați mâna domnilor căci tot pământul acesta a fost și sub Francz Jozef. Fiți milostivi domnilor asupra țeranilor, căci după țerani trăiesc și domni. Ce folos de lărba cea uscată care se uscă pe munții oprți și care nu aduce nici un folos, nici la stat nici la popor. Ne rugăm pentru răspuns, căci nu căpătăm păstori la curda din cauza pășunatului oprit. Și totdeauna când va eși comisia pe munți, să controleze și protocoalele comunei despre plantațiunile silvanale, prin acești și braduri, cari n-au adus nici un folos. Suma de bani se ridică de ai putea zidi o biserică.

Fericiți făcătorii de bine și de pace, că acela fiul lui Dumnezeu se vor chema. Orlat, în 18 Mai.

Bătrânul Ion Iacob Găvrilă.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1) Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în ori ce chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operațiunile de războiu, sau despre situație și mișcarea trupelor, precum și ceice vor critica poruncile date de autoritățile militare sau ori ce alte măsuri cu privire la armata română.

2) Ceice să vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, să vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii de Lei.

Când însă faptele de mai sus, să vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de războiu.

Îmărșirea pământului.

Onorată Redacție!

Vă rog a publica acest articol asupra împărșirii pământului, căci numai așa putem ajunge la o înțelegere dreaptă și frățească, căci noi cari locuim împreună cu sași, se mai trăim încă o mie de ani, nu putem să ajungem în starea lor căci pentru ei războiul a fost o baie de aur. Înainte de războiu fiecare avea cu mii dar astăzi au baniș cu zeci de mii Pământurile încă le au toi la locurile cele bune. Dacă împărșirea pământului s'ar lua numai dela 100 jugere la deal, atunci ei

ar fi, de aici înainte și mai fericiți, ei au pășuni la biserica lor, au ce le trebuie de toate și n'au lipsă de nimica! Iară în războiu am fost frați. Poate și mai mulți ca ei, căci D'ior au avut și atunci spriginitori cari i au dat tot înapoi. Acuma când trăim o lume nouă, toate ar trebui să se schimbe, noi cerem o nouă împărșire dreaptă și frățească. Pământurile să se prețuească în bani toate și apoi să se împarță unu ca la altu. Acum cel ce are mai mult pământ, mai capătă bani și care n'are destul, trebuie să mai plătească bani ca să capete pământ. Pentru ce d'lor, unu să aibă 60 și 70 de jugăre și noi ca să ne mulțumim cu 10 și alșit cu 1-2 jugăre?

Numai când vom căpăta unu ca altu atunci suntem frați și va fi fericită patria noastră. Împărșirea să se facă în trei câmpuri, în fiecare câmp în 2 locuri, unu mai bun și unu mai rău și se rămână iară ogoară, căci până n'am avut comasație atâtea bucate se făceau în comuna noastră Bradu, ca în toată săptămâna erau la oraș câte 20 căruțe cu bucate. Astăzi în comasație abia se fac bucatele pe jumătate, deși lucim cumult mai mult și mai bine și tot nu putem ajunge unde dorim. Brad, Iulie. *Mai mulți abonați.*

Primiri în casa orfanilor din Blaj.

Cetitorii acestei gazete știu, că în Blaj este o casă a orfanilor de războiu, care ocrotește din toamna anului 1918 peste 50 de orfani, băieți și fete. Această casă a întemeiat-o, o îngrijește și o susține Mitropolia de Alba-Iulia și Făgăraș, din darurile creștinești ale credincioșilor și din ajutoare date de biserică și mai pe urmă, de statul nostru.

Pe toamnă această casă se mărește. În curând se încep zidiri mari în Blaj cari să poată ocroti 150 de orfani. În legătură cu lărgirea orfelinului, Părintele vicar capitular Dr. Vasile Suciu, ales și înălțit mitropolit al Bisericii unite, publică un circular, cu datul de 26 Iulie 1919 Nr. 2447, în care vestește, ca Orfelinul din Blaj, mai primește încă pe toamnă copilași orfani din războiu, fii ai arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș.

Mamele ori tutorii, cari doresc să-și crească orfanii în acest Orfelinat, să-și înainteze rugățile către Consistorul din Blaj prin oficiul parohial (prin preotul satului) până în 20 August 1919.

La rugare, trebuie alăturate următoarele hârtii:

1. Carte de botez și scrisoare despre moartea tatălui căzut în războiu. Dacă orfanii sunt trecuți de 6 ani, trebuie să trimează și testamentul școlar.

2. Carte de sărăcie, dată de primăria comunei și subscrisă și de preotul satului.

3. Scrisoare dela medic (doctor), din care să se vadă că orfanul este deplin sănătos.

4. O declarație înscris, că mama sau tutorul nu va scoate din orfelinat pe copil până la 18 ani la feciorași, iar la fete până la 16 ani impliniți. Cum trebuie făcută declarația va arăta preotul satului din circular.

Tutorii celor primiți în orfelinaț, vor fi înștiințați prin Oficiul parohial al satului lor. Orfanii primiți se vor înștiința pe ziua numită în cancelaria de primire, însoșiți de tutor ori de îngrijitor la directorul casei orfanilor îmbrăcați și încălțați, aducând cu ei toate hainele ce le au, precum și o străicujă de școală.

Stabilirea prețurilor pentru mărfuri.

Resortul de agricultură și comerț a luat prin ordonanța nr 2164 și referitor la stabilirea prețurilor pentru toate mărfurile următoarele dispozițiuni.

Fabricanți și producătorii de ori ce soiuri de articole vor calcula peste prețurile de fabricare un beneficiu de la 10—20%, după natura fabricatului raportat la vremurile normale, (adecă la mărfurile care se vindeau în timp normal cu câștig mai urcat, se calculează un câștig mai urcat, iar cari se vindeau cu câștig mai mic, se vor vinde cu câștig mai mic).

Comercianții profesionali vor vinde revăzătorilor cu un beneficiu de la 5—15%, după mărimea comădei și natura mărfii, publicului consumator cu 10—30%, după cum se raportează acest câștig cu venitul din vremuri normale.

Prețurile de vânzare sunt a se indica pe măfă.

Aceste norme sunt a se observa strict și de către meseriași și industriași, întrucât privește plata pentru confecționările și lucrările cele ce le fac, ținându-se seamă de salariile ce pot să le plătească în raport cu cheltuielile de întreținere ale lucrătorilor.

Comerțul intermediar (lănczkerekedelem) rămâne strict oprit și ori ce speculă se pedepsește aspru.

Cei ce vor contraveni acestei ordonanțe se vor pedepsi cu amendă până la 100.000 coroane și închisoare până la 6 luni.

Afară de aceasta mărfurile de contravenție se vor confisca în favorul statului.

În cazuri grave Consiliul Dirigent va putea hotărî și rechiziționarea întreprinderii (fabricelor).

Poliția de Stat invită toți fabricanții și producătorii ca și comercianții de ori-ce soiuri de măfă, la cea mai strictă executare a dispozițiunilor de mai sus, accentuând că cei descoperiți de organele de controle, sau cei denunțați de public vor fi pedepsiți aspru.

Ordonanță

Dela Resortul de agricultură și comerț, primim spre publicare următoarea ordonanță.

Pentru a asigura aprovizionarea de lemne de foc în baza legilor excepționale ordonăm următoarele:

1. Toți comercianții de lemne, toți exploătorii de lemne și toți aceia, cari dețin în posesiunea lor (deși nu sunt proprietarii lor) depozite de lemne de foc sunt obligați a înșina cantitățile de lemne ce au în posesiune, până la 15 August 1919 la re-

sortul agriculturii și comerț în Sibiu, indicând cantitatea lemnului, locul de exploatare, localitatea unde este depozitul, precum și gara mai apropiată.

2. Lemnele produse după 15 August 1919 se vor înșina în fiecare lună dela 1—8 zilnic la resortul de agricultură și comerț.

3. D. spre depozitele de lemne se va purta evidență (registru de depozit) în care se vor trece cantitățile produse precum și vânzările.

4. Lemnele de foc aflătoare în depozite nu se pot vinde până la alte dispozițiuni, la nici un caz însă nu înainte de 15 August 1919.

Cei ce nu vor împlini dispozițiunile din aceasta ordonanță comit contravențiune care se va pedepsi cu amendă de închisoare până la 6 luni și amendă în bani dela cor. 1000—100.000, iar lemnele asupra cărora s'a comis contravențiune se vor confisca în favorul statului.

Contravențiunile se vor judeca în I. și II. instanță de forurile administrative, iar în forul II. de resortul de agricultură și comerț.

Infrângerea ungarilor.

Cum au ocupat Românii Budapesta.

Ocuparea orașului a fost făcută în toată liniștea.

Mai întâiu s'au ocupat împrejurimile orașului și gara, precum și marile stabilimente industriale. Orașul a fost ocupat la ora 6 în seara zilei de 4 August.

Mici detașamente de cavalerie își făcuse apariția la marginea Budapestei încă din ziua de 3 August.

În piața Esküter au defilat prin fața generalului Mărdărescu, unități de infanterie, găvălerie și artilerie.

Trupele cari au fost în luptă cu Românii.

Ungurii au lăsat pe câmpul de luptă 4000 de morți.

Atacul care a fost dus de corpul I. din armata ungară, a fost susținut succesiv de diviziile 5, 7, 6 și 2. Forțele totale angajate în luptă s'au ridicat la 20.000 de puști și 200 de tunuri.

Armata ungurească a stănut în rezervă în vederea retragerii, 7 batalioane și 4 baterii. Mai la sud ea masase divizia 4-a cu 7 batalioane și 2 baterii. Corpul al 3-lea de armată, care se ținea pe Tokay, se găsea mult mai la Nord. Dar multe din aceste unități, din cauză că nu înștrău încrederea comandantului șef, până târziu nu au fost întrebuintate.

Învăluirea trupelor ungare.

Un detașament din opt regimente de găvălerie cu 2 echipe de autotractoare și cu 6 baterii de artilerie călăreață, au lovit flancul stâng al ini-

micului, coborând și căzându-i în spate la Czegled.

Văzându-se complect învâluși, Ungurii au cerut armistițiul, dar nu li s'a admis sub cuvânt că guvernul din Budapesta a demisionat și nu este nimeni împuternicit de a trata legal cu guvernul român.

Informațiuni

Aviz.

Aducem la cunoștința cititorilor și abonenților gazetei noastre că după ce prețul hârtii, plata lucrătorilor-tipografi și toate cheltuielile împreunate cu scoaterea foii s'au urcat în măsură de necrezut, suntem siliți să ridicăm și noi prețul gazetei noastre (deși în măsura mai mică decât alte gazete), începând cu 1 August a. c., la 28 cor. pentru anul întreg.

Dela 1 August deci, costul abonamentului face:

pe un an . . . . . 28 cor. (14 lei)
pe un jum. de an . . . 14 cor. (7 lei)
pe un pătrar de an . . 7 cor. (3.50 lei)
un număr costă —.60 fil. (25 bani).

După ce se pot trimite bani prin poștă, rugăm pe toți ceice n'au plătit încă prețul abonamentului, să binevoiască a ni'l trimite prin poștă fără întârziere.

Administrația.

Gazetă nouă la Cluj. În curând va apărea la Cluj un nou ziar menit să lupte în conformitate cu principiile partidului național. Noul ziar va fi condus de dl Sebastian Bornemisa, fost prim redactor la „Patria“. După cum suntem informați, gazeta se va chema: „Gazeta de Seară“.

Guvernul din Seghedin ordonă mobilizarea. Guvernul contra-revoluționar ungar din Seghedin a ordonat mobilizarea generală pentru toți oșmenii valzi până la 50 ani. A angajat totodată tratative cu guvernul din Belgrad pentru ca mobilizarea să se înșindă și asupra teritoriilor ocupate de trupele sârbești.

Ajutorarea săracilor din Transilvania. Resortul Ocrotirilor Sociale al Consiliului Dirigent a primit prin dna Rattigan, nevasta însărcinatului Britanic la București, o asemănare dela „Serviciul de ajutorare a M. Sale Reginei“ pentru 1211 lăzi și balotari cu diferite pânzături, îmbrăcăminte și efecte sanitare. Acest dar este o parte din lucrurile cari le-a primit România dela „Crucea roșie“ și oamenii generoși din Anglie gratuit (în cinste) pentru ajutorarea săracilor de aici. După cum suntem informați aceste lucruri sunt în drum spre Sibiu și se vor distribui (împărți) după cum necesitatea o va pretinde. (Biroul Presei.)

Un monoplan dăruit de Marsilia. Cetățenii Marsiliei au oăruit ostirei noastre un monoplan (masă de sburat) de viteză, tip „Spade” care a fost botezat „Mărășeștii”. Aeroplanul a sosit la Galați, unde va fi montat și apoi predat delegației românești de aviație.

Apáthy agrățat? Dl Nicolae Iorga în „Neamul Românesc” își exprimă nădejdea că Apáthy, care a fost judecat de Curtea marțială la 5 ani temniță, va fi agrățat de M. Sa Regele nostru.

Câte animale trebuie să dea Austria României? În înțelesul tratatului de pace cu Austria, aceasta va trebui să dea României: o mie de vaci de muls, 25 de tauri 500 de boi de jug, o mie de cai de povara și o mie de oi.

Aviz. Biroul de cenzură face încă odată atent Onoratul public, că va cenzura și epeda numai acele epistoale, cari nu vor fi mai lungi de 2 pagini obicinute, vor fi scrise legibil și se vor da la poștă în plic deschis, toate celelalte vor fi nimicite.

Situația agrieșă în Basarabia. Fructe și legume multe, mai ales cartofi, castraveți și pepeni mulți. Grâu și orz din belșug, dar tutun puțin. Viile sunt foarte bune și fânățele bogate.

Cinematograful orașului, tot la 2 zile program nou și ales.

Redactor responsabil: Nicolae Bratu
Editura și tiparul: „Tipografia Poporului”
Cenzurat de: Bratu.

Consiliul Dirigent, Resortul Ocrotirei Sociale.

Nr. 3411/1919.—Secț. A.

Publicațiune.

În Institutul pedagogico-curativ din Ineu (jud. Arad) se primesc cu începerea anului școlar 1919/1920 mai mulți copii defectoși la minte (idoși imbecili) pentru a fi crescuți și instruiți în cunoștința de carte și măestrie.

Se primesc copii de ambele sexe, fără deosebire de naționalitate și religie în etate de 7-10 ani, a căror defecte mentale nu eschid posibilitatea de a fi educați și sunt sănătoși trupeste.

Limba de propunere va fi limba română folosindu-se și limbi auxiliare limba germană și maghiară.

Taxa de întreținere va fi 1500 cor. la an, pentru cei solvenți de jumătate 750 cor. Solvenții vor fi provăzuți de părinți resp. rudeniile cu vestimente.

Cererile de primire trebuie înaintate la Resortul Ocrotirei Sociale ori la Direcțiunea Institutului până la 20 August și vor fi revăzute cu următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Atestat despre starea materială și familiară a părinților resp. susținătorilor copilului.
3. Atestat medical cu descrierea defectelor mentale. Documentele de sub 2 și 3 vor fi făcute pe blanchete speciale cari se pot cere dela Resortul Ocrotirei Sociale, ori dela direcțiunea Institutului.

Se atrage atențiunea preoșilor și învățătorilor asupra acestei publicațiuni.

Moldovan, secr. gen.

Consiliul Dirigent, Resortul Ocrotirei Sociale.

Nr. 3411/1919.—Secț. A.

Publicațiune.

La Institutul pedagogico-curativ de stat din Ineu (jud. Arad) sunt vacante următoarele posturi de suboficiant:

1. Postul unei îngrijitoare de garderobă. La acest post vor fi aplicate femei mai inteligente, fără copii, cari se pricep la cusutul și repararea albiturilor și vestimentelor și cari au răbdarea și blândețea necesară la tratarea copiilor defectoși la minte.

Salar: 1440 cor. plată fundamentală, 600 cor. ajutor de război, 100 cor. ajutor de vestimentație, 1200 cor. ajutor de scumpete și întreținerea întreagă. După un serviciu mai îndelungat va avea drept de pensiu.

3. Patru posturi de îngrijitoare de copii. Chemarea acestor îngrijitoare vor fi de a supraveghea copii defectoși la minte, de a ține în ordine și curățenie odăile și vestimentele lor și de a fi spre ajutor la creșterea și instruirea copiilor. Se cere cunoștința de carte.

Salar: 1200 cor. plată fundamentală, 600 cor. ajutor de război, 100 cor. ajutor de vestimentație, 1200 cor. ajutor de scumpete și după serviciu mai îndelungat de pensie.

3. Trei posturi de îngrijitori-măistri. Datorința acestor îngrijitori va fi de a instrui pe copii defectoși la minte în măiestrie (croitorie, pantofărie, pregătire de perii, contărie, grădinarie) și de a ține în ordine și curățenie odăile și vestimentele copiilor.

Vor fi preferiți invalizii capabili de muncă.

Salar ca și sub 1.

4. Un post de bucătăreasă cu salar ca sub 1.

5. Un post de econom cu același salar ca sub 1. Datorința lui va fi conducerea și supravegherea lucrului de câmp și a vitelor Institutului precum și instruirea copiilor în cunoștințele de economie.

6. Un post de grădinar cu același salar ca și sub 1.

Datorința lui va fi îngrijirea grădinei, parcului dela Institut și instruirea copiilor defectoși la minte în grădinarie.

Cererile pentru aceste posturi provăzute cu documentele necesare, se vor înainta până la 20 August n. la Resortul Ocrotirei Sociale în Sibiu (Str. Friedenfels Nr 16)

Se atrage atențiunea preoșilor și învățătorilor asupra acestei publicațiuni.

Moldovan, secr. gen.

Consiliul Dirigent, Resortul Ocrotirei Sociale.

Nr. 3411/1919.—Secț. A.

Publicațiune.

La Institutul pedagogico-curativ de stat din Ineu (jud. Arad) vor fi aplicati cu începerea anului școlar 1919/20 trei învățători cu diplomă în calitate de profesori practicanți de pedagogie curativă cu un salar anual de 3600 cor. și întreținere întreagă.

Datorința lor va fi de a crește și instrui în mod practic copii defectoși la minte și de a se exercita în cunoștințele teoretice și practice ale pedagogiei curative în așa măsură, ca după depunerea unui examen special să poată fi numiți definitiv în calitate

de profesori pedagogico-curativi.

Vor fi preferiți cei, cari cunosc limba franceză, ori germană acceptivă vor fi trimiși mai târziu în străinătate pentru perfecționare. Vor fi preferiți apoi cei cu cunoștințe de agronomie, grădinarie, cei cu dexteritate în lucrurile minuțioase și cei ce se pricep la muzică.

Cererile provăzute cu documentele necesare vor fi înaintate până la 20 August n. la Resortul Ocrotirei Sociale în Sibiu (Str. Friedenfels Nr. 16.)

Moldovan, secr. gen.

A nagyzebeni törvényezék.

Pr. 965/1919.szám.

Hirdetmény.

A nagyzebeni törvényezék közhíré tesz, hogy Ursz Inonné az Craciun Istina szászorból lakos részétől az 1911. I. t. 738. §-ának 3 pontja alapján előterjesztett kérelem folyán az áltólalg elűnt és az 1914. évi október 10-én a Chyrov város mellett vívott csatában halálán tükán szenvedett törés következtében hűsi halált halt és legott Chyrov város vidékén el is temetűt. Ursz Inon volt szászorból lakos holnak nyilvánltása miatt az elűtött és az elűnt részére ügyor dnokul dr. Müller Hermann ügyvédet nagyzeben lakost rendelte ki.

Felhívja a törvényezék az elűtöt és mindazokat, akiknek az elűtött életbenléte ői tudorásuk van, hogy a bíróságot vagy az ügygondaokot az elűnt életben létéről értesítsék, egyazersmind közöjék azokat az adatokat, amelyekből az elűntnek életben léte megállapltathó mert ellenkező esetben a bíróság az elűntet a jelen hirdetménynek a „Gazeta oficiala” történt harmadászor bekötését kövélő naptól számított hat hó let: után bírólalg holnak fogja nyilvánltani.

Nagyzeben 1919. évi július hó 2-ik napján.

A Szabó Lajos nk. üz. bíró
A kladmány hiteletül:
Reizenbüchtür,
kiadó.

Nr. 464/1919.

Concurs

În comună Salimbar este post-tul moșel comună vacant. Salar: 1. Anul 200 cor. 2. Trei săptămânii lemne de foc. 3. Locușta gratis. 4. Folosința de 1/2 jugur pământ. 5. Taxele prescrise după toată naștere. Rugăritele documentate trebuie să fie înaintate până la 31 Auguste a. c.

Salimbar, la 28 Iulie 1919.
Primăria Comunală.

Cine știe ceva ?

Despre Ioan Ivănuș de meserie zidar din comuna Mohu, fost soldat la reg. 23 honv. III comp. căzut prizonier le r și în Galiciă prin Septembrie 1914, binevolescă a înștința pe tatăl sau Ioan Ivănuș oomana Mohu No. 34 jud. Sibiu, capata cinste frumoasă.

Despre Ioan Pop, fost soldat la Regimentul 50, Batalion 2, Comp. V Maschinengewehr. A dispărut în 25 August 1917 de pe frontul Italiei. Cine știe vreo știre dela dănsul este regat a înștința pe tatăl său Onisie Pop, cantor în Șilea-Maghiară (Magyar-sulye) p. u. Sămb. medic.

Se cumpără

4-5 mașini și 2 lupuri de scărmanat lână precum și câteva mașini de tors, mașinile pot fi și uzate. Ofertă împreună cu prețul costului să se adreseze la: George Ștoica, Orlat 305.

Calfă de morar

se primește imediat la o moară răsucată cu apă. A se adresa la George Baltea, arendaș de moară în Mohu jud. Sibiu.

O mașină de cusut

puțin folosită pentru albituri și postav se vinde ieftin la Nicolae Lupean, la Vale Nr 47 poșta Săliște, jud. Sibiu.

Se caută

o calfă de morar, să fie învățat, la moara din Sadu. Adresa: George Matei, morar și arandaș în Sadu, poșta Cănacliei, jud. Sibiu.

Mașină de scris

sistem „Joet”, provăzută cu toate uteniliile necesare, folosită puțin, se află de vânzare la Administrația „Foaia Poporului”.

Atelierul dentistic

a lui

E. DICKER

este din nou deschis.

De vânzare

tot felul de mașinării ce se întrețin și se lucrează la lucrarea pământului. Deoarece mi s'a împărțit pământul între sărăcime, neavând trebuințe pe viitor de aceste mașinării, le vând.

Proprietar Andronic Faust
Piski-Simeria